

A közszolgálati médiavagyon és a szellemi tulajdonjogok

Kiss Zoltán

Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap

Ankét a Szellemi Tulajdon Nemzeti Stratégiájával, valamint az új médiaszabályozással kapcsolatos kérdésekről

2011. november 3.

Művészeti Szakszervezetek Szövetsége Rátkai Márton Klub

Szabályozási és szervezeti előzmények

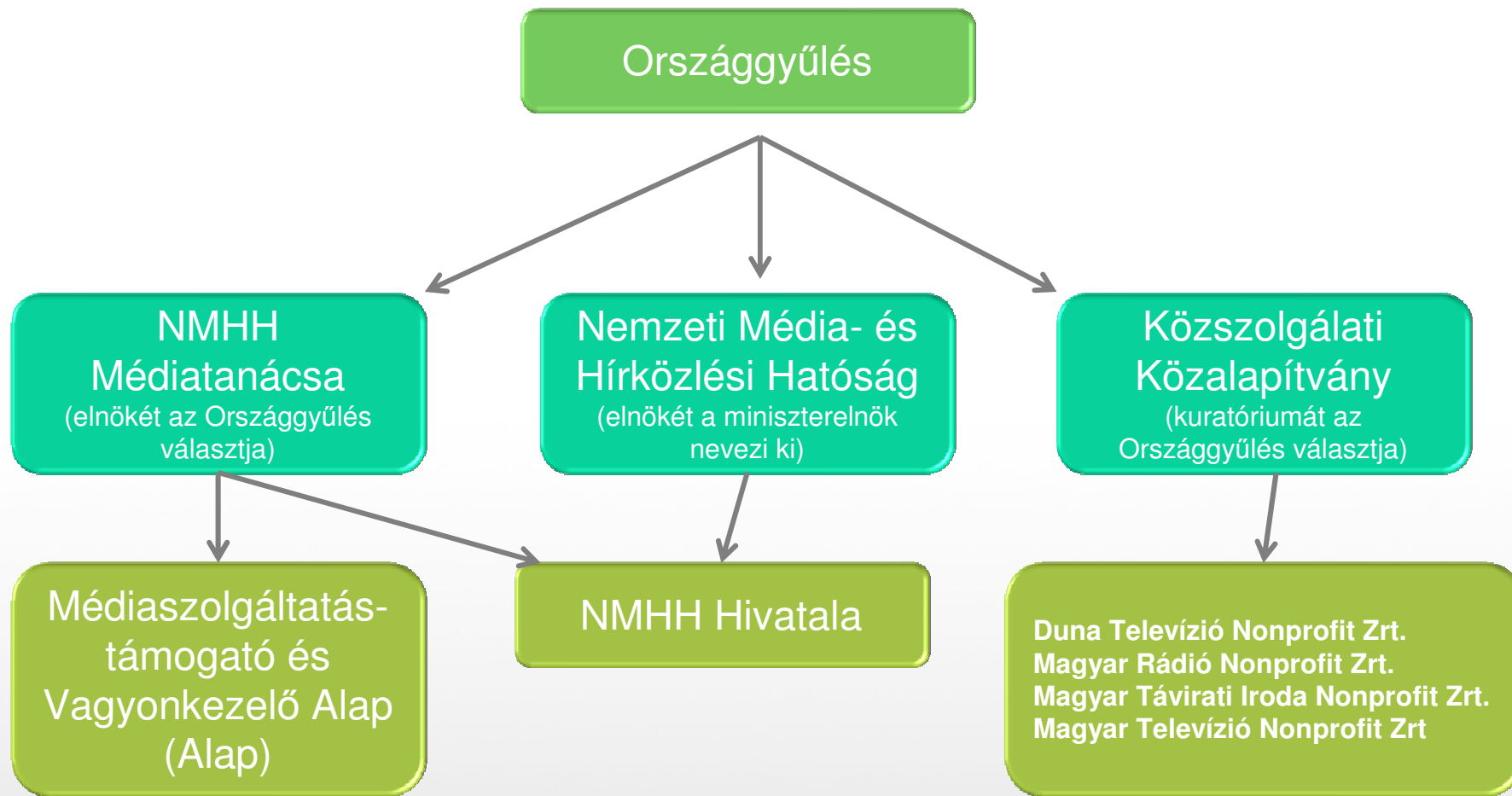
A közszolgálati médiavagyon mint a közszolgálati médiaszolgáltatók archívuma

A Közszolgálati Archívum felhasználásának lehetőségei

A szerzők és más jogosultak lehetőségei

Szabályozási és szervezeti tervek

A közmédiarendszer szervezeti felépítése

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (Alap)

- speciális státuszú jogi személy, gazdálkodó szervezet, kezelője a Médiatanács,
- a Műsorszolgáltatási Alap, valamint a Műsorszolgáltatás Támogató és Vagyonkezelő Alap jogutódja,
- működtetésére, kezelésére, vagyonával való gazdálkodásra az Mttv. szabályai,
- feladatai:
  - a közszolgálati médiaszolgáltatás, a Közszolgálati Közalapítvány, a közösségi médiaszolgáltatások, a közszolgálati médiaszolgáltatók **szervezeti átalakításának támogatása,**
  - a közszolgálati célú **műsorszámok gyártása és támogatása,**
  - az elsőként filmszínházban bemutatásra szánt **filmalkotások és a kortárs zeneművek támogatása,**
  - az **Archívum és egyéb vagyonelemeinek kezelése és gyarapítása,** az ezekhez kapcsolódó egyéb tevékenységek támogatása, illetve elvégzése.

Az Alap vagyonkezelése

- jogszabályi alapja a 109/2010. (X. 28.) OGY határozat:
- a Magyar Állam tulajdonába adott vagyon vonatkozásában **a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét az Alap gyakorolja,**
- a vagyonkezelői jogok Alap által történő gyakorlása, a vagyon hasznosítása, megterhelése a vagyonnal történő gazdálkodás **nem tartozik az állami vagyonról szóló törvény hatálya alá,** arra az Mttv. speciális rendelkezései és a Médiatanács határozatai az irányadóak,
- **a közszolgálati Zrt.-k vagyonának meghatározott köre térítésmentesen átadásra került az Alap részére.** Ezek: a közszolgálati Zrt.-k és a jogelődök fennállása során, az általuk készített, sugárzott, illetve egyéb módon közreadott hang-, mozgókép-, valamint fényképfelvételek, továbbá a műsor- és hírszolgáltatás kapcsán keletkezett egyéb dokumentumok és a közszolgálati Zrt.-k tulajdonában álló jelmez-, díszlet-, valamint kottatár,
- **a Zrt.-k tulajdonában maradt** mindazon vagyon, amely a közszolgálati részvénytársaságok **műsorszerkezetének, továbbá műsorainak, illetve műsorszámait tartalmának a meghatározásához,** megtervezéséhez, a műsorok elkészítéséhez és a műsor szolgáltatásához, valamint a nemzeti hírügynökségi feladatok ellátásához szükséges feltételrendszer fennállását biztosítja.

A közszolgálati médiavagyon törvényi szabályainak megteremtése

- az Ogy. deklaratív rendelkezésnek kellett **megteremteni törvényben a szerzői jogi feltételrendszerét** oly módon, hogy azon szerzői művek és egyéb teljesítmények, amelyek részben vagy egészben a közszolgálati Zrt.-k tulajdonában voltak (beleértve mindezek hordozóit, valamint a műveken, teljesítményeken fennálló felhasználási jogokat is) engedély- és térítésmentesen az Alap tulajdonába kerüljenek,
- **minta a nemzeti filmvagyonba tartozó filmalkotások** vagyonkezelői jogának Magyar Nemzeti Filmarchívum részére történő térítésmentes átadása, illetve felhasználása a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény (Mktv.) alapján:
- **nemzeti filmvagyon:** az államot az egykori és a mostani szerzői jogi törvény alapján megillető jogok összessége, valamint az érintett filmalkotások eredeti negatívjainak példányai, melyek a kincstári vagyoni körbe tartoznak,
- a nemzeti filmvagyonra vonatkozó **vagyonkezelői jog a Filmarchívumhoz kerül.**
- a Filmarchívum a nemzeti filmvagyonot sem részben, sem egészben **nem idegenítheti el, nem ruházhatja át, és nem terhelheti meg,**
- e filmalkotások többszörös és hatékony **terjesztésének részletes szabályait, valamint a terjesztésből befolyt bevétel felosztásának módját kormányrendelet** állapítja meg. Ez nem érinti a szerzői jogi törvény alapján a jogosultakat megillető jogok érvényesítését.

A közszolgálati médiavagyon fogalma (Mttv. 203. §-ának 33. pontja)

- alanyi kör: közszolgálati médiaszolgáltatók, jogelődök, valamint az Alap
- jogcím: az általuk megrendelt, bármilyen jogcímen készített, adásvétel útján beszerzett, felhasználási szerződéssel vagy egyéb megállapodás útján részben vagy egészben megszerzett, vagy készített
- tárgyi kör: filmalkotások és más audiovizuális művek, rádiós műsorszámok, hangfelvételek és a médiaszolgáltatáshoz kapcsolódó egyéb, kulturális értéket képviselő dokumentumok, fényképek szerzői és szomszédos jogai, vagy ezek bármely felhasználási jogai, valamint e műveket tartalmazó fizikai hordozók, a szerzői jogi védelem alatt álló jelmezek, kellékek, díszletek és egyéb szerzői művek
- időbeliség: a művel kapcsolatos szerzői és szomszédos jogok az Mttv. hatálybalépését megelőzően a közszolgálati Zrt.-k valamelyikét vagy az Mttv. hatálybalépését követően az Alapot illetik meg vagy illették meg, valamint amelyekre vonatkozóan a Zrt.-k az Mttv. hatályba lépését követően szereznek jogot.

A közszolgálati médiavagyon fogalmának értelmezése

- szerzői művek és egyéb teljesítmények, amelyek részben vagy egészben a közszolgálati Zrt.-k tulajdonában voltak **engedély- és térítésmentesen** az Alap tulajdonába kerüljenek,
- a jövőben **kizárólag az Alap szerez jogot**, illetve tulajdont, vagyis az esetlegesen a Zrt.-ket megillető szerzői jogok is az Alaphoz kerülnek,
- a törvényi jogátszállás (jogutódlás) esetén nem merül fel a **harmadik személynek történő átengedés tilalma**, mivel a Zrt.-k helyébe az Alap lép.
- az MTVA jogszerzése kizárólag azokra a jogokra terjed ki, amelyek az **Mttv. hatálybalépése időpontjában a Zrt.-k javára még ténylegesen fennálltak**. Az így átszállt jogok csak az eredeti terjedelemben illetik meg az Alapot, a vagyonátszállás időpontjában már nem „élő” felhasználási jogok kikerültek a közszolgálati médiavagyonból,
- a „**médiaszolgáltatáshoz kapcsolódó**” kifejezés az (egyesített) Archívumban található egyéb anyagokra, tehát nem filmalkotásokra és audiovizuális művekre vonatkozik, és a kapcsolódást a Zrt.-k korábbi (tulajdon)joga alapozza meg,
- a „**kulturális értéket képviselő**” kifejezés kizárólag a közszolgálati médiavagyonba tartozó dokumentumokra és védetté nyilvánított fényképekre vonatkozik.

Az Alap jogai és kötelezettségei

- a közszolgálati médiavagyon **tulajdonosi jogainak és kötelezettségeinek összességét az Alap gyakorolja,**
- a közszolgálati médiavagyont **sem részben, sem egészben nem idegenítheti el, nem ruházhatja át és nem terhelheti meg,**
- az elidegenítési és terhelési tilalom ellenére, a közszolgálati médiavagyon **egyes elemein fennálló szerzői, illetve felhasználási jogok hasznosítása az Alap számára megengedett,**
- **gondoskodik** a közszolgálati médiavagyon és a közszolgálati médiavagyon körébe nem tartozó, az Szt. hatálya alá tartozó műveket és más teljesítményeket tartalmazó **fizikai hordozók tárolásáról, megőrzéséről és felhasználásáról.**

A Közszolgálati Archívum

- ***fogalma***: egyfelől a közszolgálati médiavagyon, másfelől a közszolgálati médiavagyonba nem tartozó műveket és más teljesítmények. (Erre az elhatárolásra azért volt szükség, mert az Archívumban lehetnek olyan művek, amelyeknek más a jogtulajdonosa, ezért kétséges vagy harmadik személy által vitatható lehet az Alap jogszerzése.)
- ● Az Archívum **országos gyűjtőkörű közgyűjteménynek minősül**. Ennek nincs közvetlen kihatása az Archívum működésére, ugyanakkor ezzel összefüggésben felmerülhet egyes szerzői jogi szabad felhasználási esetkörök [pl. Sztj. 38. § (5) bek.], valamint az állami támogatás és egyes pályázati források lehetősége,
- ● Az archiválás és az Archívum megőrzésének, kezelésének, felhasználásának részletes szabályait az Alap vezérigazgatója a Médiatanács egyetértésével, **szabályzatban** állapítja meg [892/ 2011. (VII. 6.) számú médiatanácsi határozat].

- Az Alap az Archívumban található műveket az **Szjt.-ben foglaltak**, valamint a szerzői jogi és szomszédos jogi **jogosultakkal kötött megállapodás** szerint használhatja fel,
- Az Alap a közzolgálati Zrt.-kel a közzolgálati médiavagyon felhasználására **vagyonkezelési megállapodást** köt. (E megállapodás alapján a közzolgálati médiaszolgáltatók a közzolgálati médiavagyon általuk kezelt elemeire vonatkozóan **ingyenes felhasználási jogot szereznek**, amely magában foglalja a közzolgálati médiaszolgáltatásban való nyilvánossághoz közvetítés jogát is.)
- a **közzolgálati médiavagyonba nem tartozó** szerzői műveket és más szellemi alkotásokat a közzolgálati Zrt.-k az Szjt., valamint a szerzői jogi és szomszédos jogi **jogosultakkal kötött megállapodás keretei között** használhatják fel.
- az Alap a Zrt.-k számára külön **engedély- és díjfizetési kötelezettség nélkül jogosult nyilvánossághoz közvetítés céljára átadni** a közzolgálati médiavagyonba tartozó műveket, valamint azon szerzői alkotásokat és egyéb szellemi alkotásokat, amelyek nem tartoznak a közzolgálati médiavagyonba, de **amelyekre nézve az Alap felhasználási joggal rendelkezik.**

- ha az Archívumban található valamely szerzői műről nem dönthető el, hogy a közszolgálati médiavagyonba tartozik-e, a bemutatást követően fellépő szerzői vagy szomszédos jogi **jogosult a további felhasználást megtilthatja,**
- a már megtörtént felhasználás után a fellépő **jogosultat a médiaszolgáltató részéről megfelelő díjazás illeti meg,**
- vita esetén a **díj összegét a bíróság állapítja meg,**
- a közszolgálati médiavagyonba tartozó művek esetleges – az Alapon kívüli – szerzői jogi jogosultjait is megfelelő díjazás illeti meg, vita esetén a díj összegét a bíróság állapítja meg.

A közszolgálati Zrt.-k felhasználási jogszerzése és a jogok egymás közötti ingyenes átadása

- Nem kell alkalmazni azt az Szt.-beli szabályt, amely szerint a szerzőt megfelelő díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad vagy a művel kapcsolatos vagyoni jogokat másra átruházza. Feltételei:
- eltérő megállapodás vagy a vagyonkezelési szerződés eltérő rendelkezésének hiánya
- a közszolgálati Zrt.-knek a közszolgálati médiavagyon elemeire vonatkozó felhasználási jogszerzése esetén,
- a közszolgálati médiavagyon egyes elemeinek közszolgálati médiaszolgáltatók közötti ingyenes átadása esetén. (A rendelkezés nem zárja ki a jogosultak elidegeníthetetlen díjigényeit azon felhasználások után, amelyek nem ingyenes átadásra vonatkoznak: a szerzők magáncélú másolási, egyidejű vezetékes továbbközvetítési, valamint a bérbe- illetve a haszonkölcsönbe adási jogdíjakból való részesedése).

Összegzés és következtetések

- az Alap aggálymentesen, további külön engedély- és díjfizetési kötelezettség nélkül jogosult az eredeti jogszerző közszolgálati Zrt.-k számára nyilvánossághoz közvetítésre ingyenesen átengedni a közszolgálati médiavagynon fennálló felhasználási jogokat,
- a közszolgálati médiavagynon fogalmi körébe csak a Zrt.-k által belső vagy külső gyártásban készült, valamint a korábban szerződés útján beszerzett filmalkotások és más audiovizuális művek – többnyire korlátozott – felhasználási jogai tartoznak,
- a meg nem szerzett felhasználási jogok (ide tartozik a korábbi szerződésekben kikötött csatornákon kívüli televíziós csatorna részére történő továbbadás) nem gyakorolhatók,
- létezik az Archívumnak egy olyan halmaza, ahol minden jog az Alapnál van (ezek szabadon továbbadhatók, értékesíthetők harmadik személynek), és létezik egy olyan halmaz, amely nem adható át harmadik személynek, csak új felhasználási engedély birtokában.
- az ismétlések után a magyar filmalkotások rendezőinek, operatőreinek és filmíróinak, illetve ezen alkotók jogutódainak a filmalkotások sugárzással, vezetékek útján vagy más hasonló eszközzel vagy módon történő nyilvánossághoz közvetítése után járó jogdíjakat rendezzi az MTVA-FILMJUS megállapodás.

A mozgóképtörvény folyamatban lévő módosítása

- Magyar Nemzeti Filmalap Közhasznú Nonprofit Zrt. (MNF) létrehozása (fő feladata a mozgóképzakmai támogatási rendszer működtetése),
- megállapodás megkötésének lehetősége az MNF és az Alap között a filmalkotások támogatására,
- az NMHH lesz az új mozgóképzakmai hatóság, amely működteti a Nemzeti Filmirodát,
- a Magyar Nemzeti Filmarchívum helyébe a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA) lép, és a jövőben ez a szerv gyakorolja a nemzeti filmvagyonra vonatkozó vagyonkezelői jogokat,
- a nemzeti filmvagyonba tartozó filmalkotások terjesztését a MaNDA-val kötött megállapodás alapján az MNF végzi; mindez nem érinti a jogosultakat megillető szerzői és szomszédos jogok érvényesítését,
- az Alap a feladatai ellátása érdekében felhasználhatja a MaNDA által őrzött filmalkotásokat; a felhasználás feltételeiről és a felhasználásért járó költségtérítésről az MNF és az Alap megállapodást köt,
- a MaNDA illetve az MNF az Alap filmfelhasználási igényét köteles a kért határidőben és módon teljesíteni, kivéve ha a teljesítés lehetetlen, vagy jogszabály alapján kizárt. Alaptalan elutasítás esetén az Alapot kártérítés illeti meg,
- a MaNDA csak azokat a költségeit számolhatja el, amely a filmalkotás Alap általi felhasználásával összefüggően közvetlenül, szükségszerűen és igazoltan merül fel.

A Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) átkerülése az Alaphoz

- A jelenlegi helyzet:
- a NAVA a NAVA törvény hatálya alá tartozó műsorszámok gyűjtését, nyilvántartását, archiválását és nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételét biztosító országos gyűjtőkörű közgyűjteménynek minősülő audiovizuális archívum,
- a NAVA tevékenysége az Mttv.-ben meghatározott magyar műsorszámokra és az egyéb magyar vonatkozású műsorszámokra terjed ki,
  - az archiválás a műsorszámnak az archívum gyűjteményében történő tartós rögzítése, amelynek során a műsorszámhoz hozzárendelik az előállítására és azonosítására vonatkozó információkat (metaadatolás),
  - a NAVA kezelésének, fenntartásának és működtetésének feladatát 2011. március 31. után az NMHH látja el (Mttv. 218 §).

A NAVA törvény tervezett módosítása

- célja megfelelő keretet biztosítani ahhoz, hogy a NAVA működtetése a Médiatanács döntésének megfelelően, az Alap lehetőségeihez mérten kerülhessen meghatározásra, továbbá a jogbiztonság elvének megfelelően garanciálisan, tételelesen rendezni a NAVA és a kapcsolódó vagyonelemek, egyéb erőforrások jogi sorsát,
- a módosítás keretszabályozást vezetne be, mely keretek között az Elnök rendeletalkotási jogosultsága érvényesülne,
- az Audiovizuális Örökség Tanácsadó Testület deregulációja is megtörténne a módosítással,
- tartalmazná a NAVA-val kapcsolatban a Médiatanács döntési jogköreit, és felelősségét,
- biztosítaná, hogy a NAVA működtetése az Alap keretei között működő gazdálkodó szervezet útján kerülhessen ellátásra, mely szervezet a Neumann Kft. jogutódjának minősül (MTVA Digitalizációs Műhely Kft.).

A NAVA feladat- és vagyonátadási folyamata

- az MNV Zrt. az átadással egyidejűleg kivezeti a NAVA-t mint országos közgyűjteményt a nyilvántartásából,
- az Alap az Archívuma keretei között gondoskodik a NAVA tárolásáról, megőrzéséről és jogszerű felhasználásáról (Mttv. 100. §),
- a NAVA vagyon, ideértve a NAVA működtetéséhez kapcsolódó vagyoni jogokat és követeléseket is, teljes egészében és térítésmentesen állami tulajdonba kerül. E vagyon tekintetében a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét az Alap gyakorolja,
- a NAVA működtetésével összefüggő korábbi szerződéses jogviszonyokból eredő jogok és kötelezettségek a maguk egészében és változatlan feltételekkel szállnak át a jogutódra,
- a NAVA-t működtető Neumann Kft. munkavállalói munkáltatói jogutódlással kerülnek át az Alap keretei között működő gazdálkodó szervezethez.

Bizottsági javaslat az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól „COM (2011) 289 végleges”

- a hatásvizsgálat felveti egy új, speciális szabad felhasználási esetkör bevezetését a nonprofit illetve közszolgálati felhasználások körében,
- az irányelvjavaslat hatálya kiterjed közszolgálati médiaszolgáltatóknál fellelhető dokumentumokra is,
- időbeni korlát a műsorszolgáltatók állományában lévő művek tekintetében: csak a közszolgálati médiaszolgáltatók által 2002. december 31. előtt előállított és azok állományában őrzött filmművészeti, hangzó vagy audiovizuális művek tartoznának az irányelv hatálya alá, az ezt követően előállított művek nem,
- a tagállamoknak lehetővé kellene tenniük, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók az árva műveiket hozzáférhetővé tegyék és többszörözzék, feltéve, hogy ez a felhasználás közérdekű feladataik ellátását, a gyűjteményeikben meglévő művek művelődési és oktatási célú hozzáférhetővé tételét szolgálja,
- Az irányelvjavaslat meghatározza az árva művek megengedett felhasználási módjait az Infosoc irányelvre való hivatkozással (pl. 3. cikke szerinti nyilvánossághoz való közvetítés). Ezt úgy is lehet érteni, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatók számára megengedett ez a joggyakorlás ismeretlen vagy ismeretlen helyen tartózkodó szerzők műveit is tartalmazó műsorok tekintetében?

Bizottsági javaslat az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól „COM (2011) 289 végleges”

- A Bizottság irányelvjavaslata elsősorban a közsféra körébe tartozó könyvtárak, múzeumok, archívumok, oktatási intézmények helyzetbe hozásával kívánja csökkenteni az Egyesült Államok és az Európai Unió között kialakult információs és tudásbéli szakadékot, de figyelme kiterjed az ún. mozgóképörökség-védelmi intézményekben és a közszolgálati médiaszolgáltatóknál (az irányelvjavaslat fogalomhasználata szerint közszolgálati műsorszolgáltatóknál) fellelhető dokumentumokra is.
- Arra hivatkozással, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók maguk is előállítanak hang- és audiovizuális anyagokat, az irányelvjavaslat a műsorszolgáltatók állományában lévő művek tekintetében időbeni korlátot vezetne be. Ez azt jelentené, hogy csak a közszolgálati műsorszolgáltatók által 2002. december 31. előtt előállított és azok állományában őrzött filmművészeti, hangzó vagy audiovizuális művek tartoznának az egységes uniós keretszabályozás hatálya alá, az ezt követően előállított művek nem.
- Az irányelvjavaslat (17) preambulumban bekezdése szerint a tagállamoknak célszerű lehetővé tenniük, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók az árva műveket hozzáférhetővé tegyék és többszörözzék, feltéve, hogy ez a felhasználás közérdekű feladataik ellátását, és különösen a gyűjteményeikben meglévő művek művelődési és oktatási célú hozzáférhetővé tételét szolgálja. Nem teljesen egyértelmű, hogy a többszörözés és a hozzáférhetővé tétel esetén megengedése csak a közmédia gyűjteményeiben történő művelődési és oktatási célú hozzáférést szolgálja, vagy pedig magában foglalja a sugárzást is. Mivel a közszolgálati médiaszolgáltatók közfeladatot látnak el, ez jelentheti azt, hogy az alapfeladataik teljes körére kiterjedne az irányelv hatálya? Amennyiben az irányelv mégsem menne el ilyen messzire, szükséges lenne a tagállami szabályozásban ezt kimondani.

Köszönöm a figyelmüket!

kiss.zoltan@mtva.hu